

ბიზნესი გაპოლიტიკოსდა, პოლიტიკა „შეჭამს“... ბიზნესს (!?)

მონმენდილო ცაზე მეხის გავარდნას ჰგავდა საქართველოს სახალხო დამცველის ბ-ნ **სოზარ სუბარის** მოხსენება, რომელიც თავიდან ბოლომდე ბრალდებებით იყო დატვირთული. სხვათაშორის, აუდიტორიაც ერთობ უჩვეულო ჰყავდა - პარლამენტართა ნაცვლად მას დიპლომატიის და მედიის წარმომადგენლები ესმენდნენ. მაინც რამ გაცხარა სახალხო დამცველი, რატომ მოგვეკლინა იგი მისთვის უჩვეულო ამბულაში?

ზაურ ნაჭყეზია

ჟურნალ „ბიზნესი და კანონმდებლობის“
რედაქტორთა საბჭოს
თავმჯდომარე

ექსპერტები სხვადასხვა მიზეზს ასახელებენ: ზოგს მიაჩნია, რომ მან პარლამენტის უყურადღებოთ მიღებული შეურაცხყოფა არ „გადაყლაპა“, ზოგიერთები კი ამ საქციელში რაღაც „სიგნალს“ ხედავენ. არადა, ნორმალურ ქვეყანაში სახალხო დამცველი დიხაბა რომ ასე უნდა იქცეოდეს – მან ადამიანის უფლებების დაცვის სფეროში არსებული ობიექტური რეალობა უნდა გამოხატოს! სახალხო დამცველის ინსტიტუტი რამდენიმე წელია საქართველოში არსებობს, მაგრამ უკანასკნელ მოხსენებაში გაკეთებული აქცენტებითა და შეფასებებით **სუბარმა** ყველა თავის წინამორბედს გადაუსწრო!..

როგორც წესი, ადამიანის უფლებები ირღვევა იქ, სადაც კანონისადმი სახელმწიფოსა (ამ შემთხვევაში – ხელისუფლების) და საზოგადოების დამოკიდებულება არაადექვატურია. მართალია, საქართველო ვერ დაიტრიაბა რაფინირებული, ქართულ ტრადიციებსა და თავისებურებებს მორგებული კანონებით, მაგრამ, იმ კანონების პატივისცემა (ცხადია, ორივე მხრიდან) და სავალდებულობა ნამდვილად უნდა იგრძნობოდეს, რომელიც ქვეყანაში მოქმედებს. თუ ამ კუთხიდან შევხედავთ, **სუბარს** ადამიანის უფლებათა დარღვევების ფაქტების კონსტატაცია ცხადია, არ გაუჭირდებოდა – რეალობაა, რომ დღევანდელი ჩინოვნიკები თავს უფლებას აძლევენ საკუთარი პერსონა კანონზე მაღლა დააყენონ („კანონი – ეს მე ვარ“).

საქართველოში ადამიანის უფლებების დარღვევაზე ე.წ. დემოკრატიული მსოფლიოც ალაპარაკდა. რაც ყველაზე მტკივნეულია, ირღვევა ადამიანის წმიდათაწმიდა უფლება – საკუთრების უფლება. არადა, ვიდრე ქვეყანაში არ იარსებებს პოლიტიკური ნება და სახელმწიფო (კანონი) არ გახდება საკუთრების დაცვის გარანტი, იქ დემოკრატიული

ფასეულობების არსებობაზე საუბარი ზედმეტია. ჩვენდა სამწუხაროდ, იძულებითი „ჩუქება“ საკუთრების უკანონოდ გადამისამართება, მესაკუთრის დაშინება-დაშანტაჟება და ხელოვნური მონოპოლიების დამკვიდრება საქართველოში დაუნერგელ კანონად იქცა. საზოგადოებაში მყარადაა დამკვიდრებული აზრი, რომ ლობიერების (ნილში ჩაჯდომის) გარეშე ჩვენთან სერიოზული ბიზნესის კეთება შეუძლებელია. ყოველივე ამან, ხელი შეუწყო შიშისა და მასობრივი ფსიქოზის ჩამოყალიბებას, რამაც ადექვატური ასახვაც ჰპოვა ქვეყნის სოციალურ-ეკონომიკურ მდგომარეობაზე. **ეროვნული ვალუტის – ლარის ხელოვნურად გამყარება**მ არათუ გაზარდა მოსახლეობის მსყიდველობითუნარიანობა, არამედ პირიქით – მან გადახდისუუნაროთა არმიის ჩამოყალიბებას შეუწყო ხელი. სამწუხაროდ, უახლოესი პერსპექტივაც დამშვიდების საშუალებას არ იძლევა.

რატომ „გარბიან“ ბიზნესმენები პოლიტიკაში?!

ბიზნეს-ელიტის პოლიტიკაში გადაბარგება ჯერ კიდევ „ვარდების რევოლუციამდე“ დაიწყო. ამის თვალსაჩინო მაგალითად პარლამენტში ახლებისა და მრეწველების ფრაქციის არსებობაც კმარა. იყო აზრი, რომ პოლიტიკაში მოსული ბიზნესმენები სასარგებლო ინიციატივების გატანას შეძლებდნენ და ისეთი საკანონმდებლო ბაზის შექმნას შეუწყობდნენ ხელს, რომელიც გამართული ბიზნეს-გარემოს შექმნას უზრუნველყოფდა. სამწუხაროდ, ეს აზრი საფუძველს მოკლებული აღმოჩნდა – მათი საქ-

მიანი ინიციატივები ხშირად ყრუ კედელს უფრო აწყდებოდა. თუ ვიხელმძღვანელებთ პრინციპით, რომ „პური მეპურემ უნდა გამოაცხოს“, წარმატებულმა ბიზნესმენებმა საკუთარი ბიზნესის გაფართოებაზე უნდა იფიქრონ, კანონშემოქმედება კი სპეციალისტებს (იურისტებს, ეკონომისტებს, პოლიტოლოგებს) მიაწოდონ. სამწუხაროდ, საქართველოში ეს უზოგადესი მოთხოვნაც დარღვეულია – კანონშემოქმედებაზე პრეტენზიას აცხადებენ ისინი, ვისაც არც ელემენტარული გამოცდილება გააჩნიათ, არცა აქვს სურვილი იზრუნონ ნორმალური კანონების შექმნაზე და რაც არანაკლებ არსებითია, განახორციელონ კონტროლი მიღებული კანონების შესრულებაზე.

მომავალი საპარლამენტო არჩევნები ბიზნესელიტის გაპოლიტიკოსების ნამდვილ გვირგვინად შეიძლება ჩაითვალოს – თუ ყველაფერმა წინასწარ დაწერილი სცენარით ჩაიარა, არ არის გამორიცხული, „ახალი ქართველები“ პარლამენტში „ახალ სახეებად“ ვიხილოთ. კარგია ეს თუ ცუდი? რატომ გარბიან ბიზნესმენები პოლიტიკაში?

ექსპერტთა ერთი ნაწილი მიიჩნევს, რომ ეს იძულებითი ნაბიჯია და კანონშემოქმედების ხარისხზე დადებითად ნამდვილად ვერ იმოქმედებს, სხვები კი ფიქრობენ, რომ საქართველოში ოლიგარქიული ბიზნესის ჩამოყალიბების საშიშროება არსებობს, რაც დადებით მოვლენად არ უნდა ჩაითვალოს. ექსპერტთა გარკვეული ნაწილი კი მიიჩნევს (რასაც, მეც ვეთანხმები), რომ მათი უმრავლესობა მხოლოდ ლოკომოტივის ფუნქციას შეასრულებს და დროთა განმავლობაში, „მიზეზთა და მიზეზთა“ მოშველიებით საკუთარ ბიზნესს დაუბრუნდება. რას მოიგებს ამით ქვეყანა და რას მიიღებენ გადუშუტებული ბიზნესმენები? კითხვის პირველ ნაწილზე ზემოთ უკვე მოგახსენეთ, რაც შეეხება მეორე ნაწილს – თუ ფინანსური რესურსების არასურვილისამებრ გამოყენებას არ მივიღებთ მხედველობაში, გადუშუტებული ბიზნესმენები ხელისუფლებისგან გარკვეულ გარანტიებს ნამდვილად მიიღებენ. ცალკე საკითხია, ვინ შეავსებს ნებაყოფლობით გამონთავისუფლებულთა ადგილებს (!?)

ერთი სიტყვით, როგორი ბალანსი იქნება მომავალ პარლამენტში, დასკვნის გაკეთება ჯერჯერობით ნაადრევია (მითუმეტეს, საქართველოში მოვლენების განვითარება, ხშირად ობიექტურ კანონზომიერებებსაც აღარ ექვემდებარება). თუმცა, საეჭვოა მომავალმა საკანონმდებლო ორგანომ დღეისთვის არსებული ხარვეზების გამოსწორებაზე, ნორმალური, ცივილიზებული ბიზნეს-გარემოს ჩამოყალიბებაზე იზრუნოს. ცხადია, ბევრი რამ იქნება დამოკიდებული იმაზე, შეიცვლება თუ არა საზოგადოების ცნობიერება და როგორი იქნება მისი დაკვეთა ხელისუფლების მიმართ საყოველთაოდ აღიარებული საკუთრების უფლების დაცვის თვალსაზრისით.

მედია და ბიზნესი

ერთ-ერთ კონფერენციაზე საბერძნეთის წამყვანი უნივერსიტეტის პროფესორმა ბ-ნმა **ჯოზეფ ჰასიდმა** გულწრფელად აღიარა, რომ ბერძენი ჟურნალისტები არც მეტი, არც ნაკლები – **იყიდებიან!** ბ-ნ **ჰასიდს** აინტერესებდა, რა ხდება ამ მხრივ საქართველოში. მისგან განსხვავებით ჩემი პასუხი კატეგორიული არ ყოფილა (კოლეგებს ნამუსი მოვწმინდე).

საინტერესოა, სინამდვილეში როგორია ქართული რეალობა, როგორ „უგებენ“ ერთმანეთს მედია და ბიზნესი, რამდენად უწყობს ხელს ქართული მედია საქართველოში ბიზნესის განვითარებას (არის თუ არა ობიექტური მსაჯული) და საერთოდ, იყიდებიან თუ არა ქართველი ჟურნალისტები?

სავსებით ვეთანხმები ჩემს კოლეგას, ქ-ნ ია ანთაძეს რომ „დღეს ხელისუფლება მთლიანად აკონტროლებს ტელევიზორს“. აქედან გამომდინარე, დასკვნის გაკეთება ადვილია – გაკონტროლებული (არათავისუფალი) ჟურნალისტები იძულებულნი ხდებიან დამკვეთის (მედიამფლობელის) დაკრულზე იცეკვონ და ხელი შეუწყონ არაობიექტური საზოგადოებრივი აზრის ფორმირებას. სწორედ ამის შედეგია ე.წ. „შავი პიარის“ ტექნოლოგიების ქართულ მედია-სივრცეში დანერგვა და უარყოფით ინფორმაციაზე ორიენტირებული ტელეგადაცემისა თუ ბეჭდური პუბლიკაციების მოძალება. თუმცა, ეს უკანასკნელნი (ბეჭდურ მედიას ვგულისხმობ) რამდენადმე მიუკერძოებელნი და გაბედულნი არიან.

ეკონომიკის ექსპერტი **სოსო ცისკარიშვილი** მიიჩნევს, რომ აქ პრობლემა თვით საზოგადოებაშია. „თუ აღმოჩნდება, რომ იმ ჟურნალისტებზე, რომლებიც იყიდებიან, მოთხოვნა შესუსტდება, ყველაფერი თავის ადგილზე დადგება“.

იმედია, დრო ყველაფერს მართლაცდა თავის ადგილს მიუჩენს. ქართული მედია ბიზნესის აქტიურ დამცველად და მხარდამჭერად მოგვევლინება. თუმცა, ბევრია დამოკიდებული იმაზეც, რამდენად თავისუფალი იქნება ბიზნესი სახელისუფლო მარნუხებისგან და შესაბამისად, როგორ განვითარდება ბაზარი.

რეზიუმე

დროა (თუ დაგვიანებული არა) შევეგუოთ იმ აზრს, რომ ვერც ოქროს ასოებით მოვარაყებული რეზოლუციები და ვერც ოკეანის გაღმელი „კეთილი ძიები“ ჩვენს გასაკეთებელ საქმეს ნამდვილად არ გააკეთებენ – ხელოვნურად შექმნილი პრობლემების ყოველთვის სხვაზე გადაბრალებას („მტრის ხატის“ ძიებას) სჯობს საზოგადოებამ გამოსავალი საკუთარ თავში ეძებოს. დიახ, ჩვენი მომავალი ჩვენვე უნდა გამოვჭედოთ!